

HET KWADE DOOG

CINÉCLUB

22 SEPT 92

GUNTHER BRUS.

INTERVIEW VAN DANIEL PLUNKETT MET GUNTHER BRUS.

-Wat heeft U bewogen om met het Aktionisme, en niet met de schilderkunst te werken?

-Ik ben mijn artistieke loopbaan niet met de Aktionen begonnen. Ze waren veeleer een logisch resultaat van mijn Aktionsmalerei, die voornamelijk te doen had met het werk van Arnulf Rainer en het Abstrakt Expressionisme.

-Wat voelt U nu, als U aan het Aktionisme in Wenen terugdenkt?

-Ik heb gemengde gevoelens en ik denk dat mijn Aktionen, zowel als die van mijn kollega's, in die vorm enkel in Wenen konden ontstaan. Uit het erfgoed van de 'Wiener Sezession' en het 'Österreichischer Expressionismus' en uit de voortdurende verwerping van ons werk laat zich niet enkel het vaak overprikeld en agressief karakter, maar ook de radikale psychologische diepgang verklaren.

-Waarom bent U met het Aktionisme gestopt, terwijl anderen zoals Nitsch, ermee doorgaan?

-In zekere zin heb ik het Aktionisme tot nu toe niet verlaten. Ik werk nog steeds met situaties. Alleen de plaats waar de voorstelling plaatsvindt is veranderd. Enerzijds had mijn Aktionstechniek een punt bereikt, dat de zelfmoord nabij was, anderzijds drongen zich meer beelden en wensen uit mijn jeugd op, ontstaan uit de vreugde van het fantaseren en verzinnen. Ik heb trouwens tijdens mijn Aktionstijdperk altijd alle ontwerpen en partituren getekend.

-Waarom hebt U uw eigen films gemaakt?

-De eerste echte filmische realisaties komen van Kurt Kren, die voor mij en Muehl van groot belang was. Kren moet in een adem genoemd worden met de protagonisten van het vroege Wiener Aktionismus, wat tegenwoordig nogal eens vergeten wordt. Ik ontwierp telkens weer filmconcepten die echter meestal tot utopien verwerden. Het bezit van een kamera was voor ons vergelijkbaar met dat van een renpaard. In mijn laatste Aktionen probeerde ik een filmische voorstelling te korporeren, ze bleven echter in diletantisme steken.

-Kunt U verklaren waarom uw Aktionen zo vervuld waren van vernietiging, ja zelfvernietiging?

-Deze begrippen zijn in het Aktionisme altijd negatief belast, terwijl het toch altijd om levende mensen gaat. In de grond handelt het om dezelfde positieve verworvenheden van de kunst zoals bijvoorbeeld de versterking van het gelaat bij Picasso of de deformatie van het lichaam bij Schiele en De Kooning. Van een eigenlijke vernietiging kan men enkel spreken als ik de grens van het humane had overschreden. Dat was echter niet het geval, ook al probeeren boze tongen dat te beweren.

-Denkt U dat films zoals die van Kurt Kren en Uzelf, de toeschouwer helpen de Aktionen te begrijpen, of dat ze zich van het verleden verwijderen?

-De films van Kren zijn zelfstandige kunstwerken, ze bezitten misschien meer dokumentair karakter als de meeste technisch hoogstaande dokumentaires. Zelfs 'Zerreißprobe', het enige filadokument met origineel geluid, brengt een arszalige indruk van de afloop en atmosfeer van de Aktion. De kameraman werd duidelijk overrompeld door deze opdracht. Men kan tot zijn verdediging inroepen dat mijn Aktionen bij de beschouwer een geschokt gedrag teweegbrachten. Zo onderbrak ooit een, professioneel ingehuurd, TV-kameraman de opnames en moest hij door de regisseur aangemaand worden. Alles bijeen kan gezegd worden dat mijn Aktionen een schreeuw in de wind waren. De echte dokumenten van mijn toenmalig werk zijn de werken van vandaag en morgen.

Uit katalogus Van Abbemuseum, 1984. Vrije vertaling DDV.

WIENER AKTIONISMUS

GUNTHER BRUS:

Selbstverstümmelung, Aktion Brus, Wien. Gefilmt von Kurt Kren. 1965. 5' z/w.
20 September, Aktion Brus. Gefilmt von Kurt Kren. 1967. 10' z/w.
Zerreißprobe, Letzte Aktion Brus, München. Gefilmt von W. Schulz. 1970. 16' kl.

TEX AVERY:

Verschiene tekenfilms.

OTTO MUEHL:

Mama und Papa, Aktion Muehl gefilmt von Kurt Kren. 1964. 4' kl.
Leda und der Schwan, Aktion Muehl gefilmt von Kurt Kren. 1964. 4' kl.
O Tannenbaum, Aktion Muehl gefilmt von Kurt Kren. 1964. 3' z/w.
Cosinus Alpha, Aktion Muehl gefilmt von Kurt Kren. 1966. 10' z/w.

OTTO MUEHL.

In de diverse films die van zijn skandaleuze live-happenings zijn gemaakt, treedt Otto Muehl tevoorschijn als een van de meest revolutionaire kunstenaars die met dit medium werken. De afbeelding van een in close-up genomen duidelijk afgetekende penis die door de bladzijden van een kunstboek 'heenbreekt' en een symbool van de Westerse bourgeois-kunst aanvalt, kan in haar schokeffect vergeleken worden met Bunuels doorsnijden van een oog in 'Un Chien Andalou'. Muehls instructies zijn duidelijk: 'Neuk een kunstboek van achteren, sla het open, en je zult je in goed gezelschap bevinden. Je lid zal zo in een museum ten toon kunnen worden gesteld'. (Amos Vogel in 'De Film als Taboebreker 1974.')

"Wie ein Monarch im Mittelalter"

Eisenstadt (dpa) — Der österreichische Maler und Aktionskünstler Otto Muehl, der in seinen städtischen Kommunen in Burgenland und auf den Kanarischen Inseln neue Formen des menschlichen Zusammenlebens mit sexuellen Freiheiten vor allem für sich selbst propagierte, steht seit Mittwoch in Eisenstadt (Burgenland) vor Gericht. Ihm werden unter anderem Beischlaf mit Unmündigen, Vergewaltigung, sittliche Gefährdung Minderjähriger, sittliche Gefährdung und Unterdrückung von Beweismitteln vorgeworfen. Bei einer Verurteilung drohen dem 66-jährigen, der seit Juni in Untersuchungshaft sitzt, bis zu zehn Jahre Haft. Mitangeklagt wegen Beweismittelunterdrückung und Rauschgiftdelikten ist Mühls langjähriger Mitarbeiter Bernd Stein. Der Prozeß ist auf drei Tage anberaumt.

Staatsanwalt Karl Rabong warf Muehl, der früher einmal eine bekannte und umstrittene Figur auf der internationalen Kunstszene war, in seinen Eröffnungsworten vor, wie ein Monarch aus dem Mittelalter das Recht auf die erste Nacht für sich in Anspruch genommen zu haben. Seinen propagierten Grundsatz, daß Zweierbeziehungen schädlich seien, habe er für seine Interessen ausgenutzt. Muehl, der laut Rabong wie „eine Art Sektenführer an der Spitze einer streng hierarchisch geordneten Kommune“ stand, soll etwa im März 1968 eine 14-jährige vergewaltigt haben, als diese sich weigerte, sich freiwillig entjungfern zu lassen. Auch mit anderen minderjährigen Mädchen soll der Kommunechef nach der Anklage regelmäßig geschlafen haben. Oft seien sie mit Haschisch gefügig gemacht worden.

Muehl gestand die meisten der ihm vorgeworfenen Delikte ein, betonte jedoch, er habe bei seinen sexuellen Vergnügungen mit minderjährigen Mädchen „nie Gewalt angewandt“. Wenn eine der Zeuginnen das Gegenteil behauptete, dann möglicherweise wegen einer Auseinandersetzung, die er mit ihr gehabt habe. Muehl räumte ein, „daß eine Kommune nicht den Bedürfnissen der Menschen entspricht“. Er habe seine Ideale verwirklichen wollen, sei aber dann von den Ereignissen überrollt worden.